

Till Konstitutionsutskottet

Stockholm 2019-02-28

Granskning av justitie – och migrationsminister Morgan Johansson och regeringens agerande rörande förankring av Sveriges position rörande EU-direktivet om upphovsrätt på den digitala inre marknaden.

Den 14 september 2016 presenterade kommissionen förslag till ett direktiv om upphovsrätt på den digitala inre marknaden. Upphovsrättsdirektivet har mött mycket kritik. Framförallt är det artikel 11 (s.k. länkskatt) och artikel 13 (s.k. uppladdningsfilter) som har ifrågasatts.

Att värna upphovsrätten även på internet är viktigt. Men upphovsrättsdirektivet går för långt. Förslagen riskerar att göra internet mer ofritt och begränsa det digitala utbytet av information och nyheter.

Enligt 10 kap. 10 § i regeringsformen ska regeringen fortlöpande informera riksdagen och samråda med organ som utses av riksdagen om vad som sker inom ramen för samarbetet i EU. En överläggning i utskott är ett viktigt moment i den förankringsprocessen och är en formell möjlighet för utskottet att lämna synpunkter på hur regeringen ska agera i EU, även vad gäller frågor som befinner sig i ett tidigt skede. Den parlamentariska EU-kommittén 2017/18:URF1 understryker betydelsen av utskottens överläggningar i EU-frågor.

Den svenska positionen avseende förslaget var föremål för överläggning i Näringsutskottet den 11 maj 2017. Information till utskottet har lämnats den 24 november 2016, den 26 januari 2017 och den 14 december 2017 samt den 15 februari 2018. EU-nämnden informerades om förslaget den 25 november 2016.

I slutet av maj 2018 nådde rådet en överenskommelse i Coreper. Överenskommelsen föregicks inte av förankring i EU-nämnd eller ansvarigt utskott. Direktivet rörande upphovsrätt på internet har då förhandlats under 1,5 år i rådsarbetsgrupp och regeringen har under den tiden vid ett tillfälle förankrat svensk position i riksdagen. Den positionen som förankrades i Näringsutskottet den 11 maj 2017

Regeringen sitter på ett stort informationsövertag i EU-frågor. Det är endast regeringen genom ansvarigt statsråd som kan informera riksdagen hur en förhandling fortlöper. En fråga som förhandlas under flera månaders tid kommer givetvis att kunna ta olika riktningar och även kunna tillföras nya skrivningar. Det är därför oerhört viktigt att riksdagen får fortlöpande information om hur förhandlingar går för att kunna ta ställning om en ny svensk förhandlingsposition behöver förankras i riksdagen.

Under hösten 2018 inleddes förhandlingarna mellan rådet och parlamentet. De förhandlingarna avslutades i februari 2019 och Sverige röstade för slutresultatet av dessa förhandlingar. Därmed är direktivet färdigförhandlat och klart.

Enligt 7 kap. 14§ riksdagsordningen ska regeringen underrätta EU-nämnden om frågor som ska beslutas i Europeiska unionens råd. Regeringen ska också rådgöra med nämnden

om hur förhandlingarna i rådet ska föras inför besluten i rådet. Regeringen ska överlägga med EU-nämnden i andra frågor om arbetet i Europeiska unionen när nämnden av särskilda skäl begär sådan överläggning. Regeringen ska slutligen rådgöra med nämnden inför möten och beslut i Europeiska rådet.

I en fråga av sådan stor och viktig betydelse för svenska företag, upphovsmän, och medborgare är det anmärkningsvärt att ansvarigt statsråd inte ser sitt ansvar av väl förankrade förhandlingspositioner under förhandlingens gång. Inte minst i slutskedet av förhandlingarna. Mot bakgrund av att vi fått uppgifter om att regeringen under gång ändrat sin uppfattning rörande skrivningarna i de två omtalade artiklarna 11 (s.k. länkskatt) och 13 (s.k. uppladdningsfilter), ter det sig än mer anmärkningsvärt att regeringen agerat utan att ens informera ansvarigt utskott eller EU-nämnd om sina olika omsvängningar i sakfrågan. Min bedömning är att den position som regeringen förankrade den 11 maj 2017 i Näringsutskottet inte rymmer den position som regeringen slutgiltigt ställde sig bakom. Detta kan förklara varför riksdagens ledamöter inte såg det påkallat att kräva in ansvarigt statsråd för överläggning.

Med anledning av vad som ovan framförs bör konstitutionsutskottet granska ifall statsrådet Morgan Johansson har agerat i strid med gällande regler om samråd och information till fackutskott och EU-nämnd.



Tomas Tobé
Riksdagsledamot (M)